

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بغی اقتصادی

پنج یادداشت درباره این مفهوم قرآنی از حجت‌الاسلام محسن قنبریان

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾ وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَ لَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَ لَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾ قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَى عِلْمٍ عِنْدِي أَوْلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَ أَكْثَرُ جَمْعاً وَ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونَ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾ وَ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحاً وَ لَا يُلَاقِهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ وَ بَدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴿٨١﴾ وَ أَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَانَ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ يَقْدِرُ لَوْ لَأَنَّ مَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَانَهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَ لَا فَسَاداً وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾ (سوره قصص، آیات ٧٦ الى ٨٣)

همانا قارون از قوم موسی بود که بر آنان تعدی و تجاوز کرد، و از گنجینه‌های مال و ثروت آن اندازه به او دادیم که حمل کلیدهایش بر گروهی نیرومند گران و دشوار می‌آمد. [یاد کن] هنگامی که قومش به او گفتند: [متکبرانه و مغرورانه] شادی مکن، قطعاً خدا شادمانان [متکبر و مغرور] را دوست ندارد* در آنچه خدا به تو عطا کرده است سرای آخرت را بجوی، و سهم خود را از دنیا فراموش مکن، و نیکی کن همان گونه که خدا به تو نیکی کرده است، و در زمین خواهان فساد مباش، بی‌تردید خدا مفسدان را دوست ندارد* [قارون] گفت: جز این نیست که این [ثروت و مال انبوه] را بر پایه دانشی که نزد من است به من داده‌اند. آیا نمی‌دانست که خدا پیش از او اقوامی را هلاک کرده است که از او نیرومندتر و ثروت اندوزتر بودند؟ و مجرمان [که جرمشان معلوم و مشهود است] از گناهانشان بازپرسی نمی‌شود* [قارون] در میان آرایش و زینت خود بر قومش درآمد؛ آنانکه خواهان زندگی دنیا بودند، گفتند: ای کاش مانند آنچه به قارون داده‌اند برای ما هم بود، واقعاً او دارای بهره بزرگی است* و کسانی که معرفت و دانش به آنان عطا شده بود، گفتند: وای بر شما پاداش خدا برای کسانی که ایمان آورده و کار شایسته انجام داده‌اند بهتر است. و [این حقیقت الهی را] جز شکیبایان در نمی‌یابند* پس او و خانه اش را در زمین فرو بردیم، و هیچ گروهی غیر از خدا برای او نبود که وی را [برای رهایی از عذاب] یاری دهد، و خود نیز نتوانست از خود دفاع کند* و بامدادان، آنانکه دیروز مقام و جایگاه او را آرزو داشتند [چنان حالی شدند که] می‌گفتند: وای! گویی خدا رزق را برای هر کس از بندگانش بخواهد وسعت می‌دهد، و [برای هر که بخواهد] تنگ می‌گیرد، اگر خدا بر ما منت نگذاشته بود، ما را نیز در زمین فرو برده بود، وای، گویی کافران رستگار نمی‌شوند* آن سرای [پرارزش] آخرت را برای کسانی قرار می‌دهیم که در زمین هیچ برتری و تسلط و هیچ فسادی را نمی‌خواهند؛ و سرانجام [نیک] برای پرهیزکاران است.

فهرست

ستیز لاکچری‌ها (۱) ۵

ستیز لاکچری‌ها (۲) ۸

علی (علیه‌السلام) و بغی قارونی ۱۱

امام خمینی(ره) و اشرافیت مذهبی ۱۴

کبیره ۱۹

پیوست: فهرست یادداشت‌های مرتبط ۲۱

ستیز لاکچری‌ها^۱ (۱)

قرآن در سوره قصص از "بغی قارون" و "خروج در زینت او" می‌گوید. یعنی تجاوز و ستیزی بدون خون‌ریزی و با مانور تجمل!

امام سجاد (علیه السلام) هم می‌فرماید: "ای مومنان مصیبت شما طاغوت‌های از اهل رغبت به دنیا هستند که به دنیا مایلند و مفتون آن شده بدان روی آورده‌اند" (أمالی، مفید، ص ۱۱۷).

این چه معمایی است؟ "طاغوت اقتصادی"، "قارون‌ها"، "مترفین"، "مرفهین" و "لاکچری‌ها" چگونه به ستیز با مردم می‌آیند؟! دارندگی است و برآزندگی! دارند، کیفاش را می‌کنند چرا این بغی باشد؟! اینکه یکی در دارایی‌اش غلط بزند (مترف) یا مانور تجمل در مصرف دارایی‌اش بدهد، را قرآن چرا "بغی و تجاوز" خوانده است؟!

توجه: در اقتصاد سیاسی می‌گویند لاکچری لایف و زندگی لوکس عمدتاً در این سه طبقه پیدا می‌شود:

(۱) ستاره‌های سینما و موسیقی و فوتبال

(۲) صاحبان ثروت بادآورده

(۳) قاچاقچیان

جامعه‌ای که رکود اقتصادی دارد و چرخ تولید لنگ است، به‌نظر تان اگر مدیر تولیدی رقم میلیاردی‌ای داشته باشد، پورشه می‌خرد تا بچه‌اش دور دور کند یا تولید کارخانه‌اش را احیاء می‌کند؟! پس معلوم است پورشه سوارها عمدتاً تولید کنندگان و صاحب سرمایه‌های در چرخش نیستند اگر از ستاره‌ها نباشند عمدتاً از دومی‌ها هستند.

ضرر اول لاکچری‌ها به جامعه: فساد اداری و اقتصادی

قرآن ۸ بار از اتراف و لاکچری لایف مذمت کرده است. کسی که شاهانه خرج می‌کند باید بی‌حساب هم کسب کند. کسب بی‌حساب - به‌خصوص در وضع اقتصادی غیر مطلوب - از طریق قانونی و اخلاقی نیست. با کارچاق کنی و پارتی بازی، جعل سند و فریب و اختلاس و... است. پس این تیپ اولین ضربه خود را به نظام اداری و روال اقتصادی کشور می‌زنند.

^۱ چکیده سخنرانی اعیاد شعبانیه ۹۷ شیراز

نمونه‌ای تابلو شده، صرفاً از باب مثال: اولین کسی که چک بلا محل در ایران کشید گوگوش خواننده زمان طاغوت بود. لاکچری‌ای که شاهانه می‌خرید و چک می‌داد تا بعداً وصول شود. تحقیق کنید هم اساتید اقتصاد و هم حقوق به این مسأله صحنه نهاده‌اند که این رویه از او شروع شد. حتی سال ۵۵ قانون چک به نفع این رویه تصحیح شد که چکی که سفید امضاء یا مشروط است پیگرد کیفی ندارد معروف شد به قانون گوگوش! رویه، به بحران رسید. اصلاً خلاف فلسفه چک است! چک بجای پول نقد داده می‌شود که برود وصول کند اگر به ازاءش پولی نباشد این خلق اعتبار فاجعه بار است.

لاکچری‌های الآن بدترند، حالا اعتبار چند ده یا چند هزار میلیاردی می‌گیرد پس نمی‌دهد. بدهکاران بانکی را نگاه کنید اقلی تولید کنندگان‌اند، اغلب یا ستاره‌ها و حواشی فوتبال‌اند یا نوع دوم. خوش حسابش آن اعتبار را در بانک دیگر یا بخش دلالی بازار گذاشته، قسط بانک اول را -که با سود نازل است- می‌دهد! با این پول‌ها پورشه سواری و لایی کشی می‌شود.

ضربه دوم لاکچری‌ها به نظام اخلاقی جامعه است:

این کاری‌تر و مخرب‌تر است. آیه ۷۹ قصص می‌گوید در مقابل مانور تجمل‌قارون، کسانی که زندگی دنیایی را دوست داشتند می‌گفتند: یا لیت لنا مثل ما اوقی قارون: کاش به ما هم مثل آنچه به قارون داده شده می‌داد! انه لذو حظ عظیم: او چه کیفی می‌کند!

همین "ای کاش" پدر نظام اخلاقی را در می‌آورد.

هنوز فرمول همین است برای توسعه اقتصادی بنگلادش آمدند، اول تجویزشان ویدئو بود! زندگی‌های قارونی را ببینند تا بگویند: ای کاش... بعد شروع می‌شود.

بعد دیگر برای آن مقدار مصرف کردن باید صبح تا شب کار کرد، حلال و حرام را قاطی کرد و یکسره هم و غم خود را پول قرار داد.

دو چیز یکباره فوت می‌شود:

۱. رسیدن به خود: توجه به فضایل، علوم نافع، ارتباط با خدا و...
۲. نیکوکاری و کارهای تبری: دیگر چرا رایگان بخشی؟ از همه چیز پول می‌گیرد و فقط کاری می‌کند که پول داشته باشد!

آیا این از بین بردن تمام نظام اخلاقی جامعه نیست؟

حالا معلوم شد چرا لاکچری‌ها را قرآن اهل بغی می‌شمارد؟

مقابله با قارون‌ها، با نمادهایی مثل امام حسین (علیه السلام) و امام سجاد (علیه السلام) و ابالفضل (علیه السلام) در جامعه است.

دقیقاً مقابل آن‌ها به سادگی و زندگی در حد متوسط بسنده و همه وقت و کار خود را در همان دو قسم مصرف می‌کنند: توجه به خود و رابطه با خدا، نوع دوستی و خدمت رایگان.

امام سجاد (علیه السلام) شبانه روزی ۱۰۰۰ رکعت نماز می‌خواند. ۱۰۰ خانواده را هم تحت پوشش داشت. شب‌ها از دسترنج خود انبان می‌گرفت و در خانه از کارافتادگان می‌رفت. خودش و پدرش سید الشهداء از این مداومت شانه‌شان اثر زخم کهنه برداشت. می‌نویسند هیچ مالی به حسین (علیه السلام) نمی‌رسید مگر اینکه بین محرومان تقسیم می‌کرد (ر.ک: راه روشن، ج ۴).

ابالفضل (علیه السلام) و علی اکبر (علیه السلام) هردو این سیره را داشتند که شب بر کوهی آتش می‌نهادند تا جاماندگان و در راه ماندگان پیدایش کنند و رایگان سر سفره هرشب آنان بنشینند.

آیا نمی‌توانستند این خرج‌ها را پس‌انداز و زندگی لوکس‌تری برای خود بسازند؟

تکثیر این الگوها در جامعه راه مقابله با بغی قارون‌ها و ستیز لاکچری‌هاست.

ستیز لاکچری‌ها (۲)

لاکچری لایف در فرهنگ قرآن "بغی" خوانده می‌شود. روایات "مانور تجمل" مشروط به تهاون به مردم و حقوقشان و تحقیر آنان را ملعون می‌خوانند (روضه المتقین، ج ۹، ص ۳۵۷) فقها نیز فتوای به حرمت آن دارند. رهبری در ۷۷/۱۲/۴ پدایش این طبقه جدید را مسأله اصلی و خطر اصلی خواندند. و این سال‌های اخیر از پورشه سواری‌های پایتخت، هشدار دادند.

چنانچه گفته شد این سبک زندگی کمتر در کارآفرین‌ها و سرمایه‌های در گردش و بیشتر در ستاره‌ها (سینما، فوتبال، موسیقی یا حتی مذهبی!) و صاحبان ثروت بادآورده پیدا می‌شود.

لاکچری لایف و مانورهای تجمل غیر از فساد اداری و اقتصادی جامعه، موجب زوال نظام اخلاقی جامعه می‌شود. مانور تجمل آن‌ها، میل به دنیا و رویاهای قارونی بشر غیرمذهب در هم گره خورده، "یا لیت" و ای کاشی می‌سازد که همه جامعه را پی کار بیشتر برای مصرف بیشتر و زندگی لوکس‌تر می‌دواند. دیگر نه وقتی برای خود و خدا می‌ماند و نه برای نیکوکاری و رسیدگی به هم نوع.

راه مقابله: جلوه‌ی ثواب الله در جامعه

راه مقابله اسیدپاشی روی ماشین‌های لوکس و زدن لاکچری‌ها نیست. راه همان است که دارایان علم (الذین اوتوا العلم) در مقابل قارون زدگی جامعه خود گفتند: "ویلکم ثواب الله خیر... وای بر شما ثواب الهی برای مومنان و آنان که عمل صالح انجام می‌دهند بهتر است" (قصص، ۸۰) ثواب الله همان پاداش الهی در مقابل اعمال تبرعی است. اعمال تبرعی، اعمال دلبخواه و رایگانی است که به قصد قربت انجام می‌شود. این جلوه‌ها را مقابل مانور تجمل قارون‌ها و لاکچری‌ها باید در جامعه به رخ کشید.

لازمه شیوع ثواب الله و کارهای تبرعی: "اجمال در طلب رزق"

مرحوم کلینی در کافی (ج ۵، ص ۸۰ تا ۸۳) ۱۱ روایت در بابی به نام "الاجمال فی الطلب" آورده است. ۴ روایت این عبارت را دارد: "أجملوا فی الطلب: در طلب رزق و روزی نیکو و به اجمال بسنده کنید" (دو روایتش صحیح السند است).

معیار اجمال در طلب:

در همین باب روایتی از امام صادق (علیه السلام) است: "باید در طلب معیشت بالاتر از کسب کسی باشی که کار را ضایع می کند و مادون کسی که در طلب مال حریص است، راضی به دنیا و مطمئن به آن است. خود را از چنین تپیی تنزل بده به یک منصف عفت پیشه (که حرام نمی خواهد) و از جایگاه آدم سست و ضعیف (بی عرضه) بالاتر باش..."

همینقدر دنبال پول درآوردن باش بقیه را خرج خود و خدا و نیکوکاری کن.

اگر دستور "اجمال در کسب مال است" پس چرا از تجمل گفته اند؟! ان الله يحب الجمال و التجمل!

جواب: در همین روایات جمال را مقابل، "البؤس" و تجمل را مقابل، "التباؤس" قرار داده اند. خدا جمال و تجمل را دوست دارد و این دو را دشمن می دارد (ر.ک: کافی ج ۶، باب التجمل و اظهار النعمه).

تباؤس یعنی اظهار فقر کردن، گریه و زاری از فقر، خود را ذلیل کردن؛ جمال و راحتی و تجمل و خود را به زیبایی زدن را دوست دارد.

دقت: تجمل در عربی غیر از تجمل در فارسی است!

در فارسی یعنی اسباب و اثاث لوکس داشتن، جمع آن تجملات است. همین لاکچری لایف که محل بحث است. اما در عربی یعنی آراستگی لذا با فقر هم می سازد. یک پیراهن دارد اما نظیف و اتو کرده، می شود تجمل. لذا در فقه (باب زکات) دارند که زکات چارپایان را به "ذوی التجمل من الفقراء" بدهید یعنی فقیری که ظاهرش آراسته است و اظهار نداری نمی کند ولو محتاج است.

صاحب وسائل الشیعه در جلد ۵ بابی به نام "استحباب آشکار کردن بی نیازی - ولو واقعاً نباشد - وقتی که گمان فقر به او می برند" دارد. از قضا روایتی آورده که از شدت حال ظاهری امام سجاد (علیه السلام) برخی گمان فقر بردند و پیچ پیچ در مدینه افتاد که حضرت فقیر است امام ۱۰۰۰ درهم معین و به آنان فرستاد و گفت این زکات من است! ببینید اجمال در طلب دارد، متوسط به پایین زندگی می کند ولو دارد. آن مازاد را نه پس انداز می کرد نه لوکس می گشت با آن کارهای تبرعی می کرد. سراغ محمد بن اسامه رفت که مریض بود او از قرضی که توان پرداختش را در این وضع نداشت گریست فرمود چقدر است؟ گفت ۱۵۰۰۰ دینار (نزدیک ۱۵۰۰۰ سکه بهار آزادی!) فرمود: برعهده من!

با این پول چقدر می شد زندگی را لوکس کرد؟! اما نیکوکاری می کند.

این موج نیکوکاری در جامعه پدید می‌آورد. وقتی کسی را با ماشینت رساندی و جای پول گرفتن یک صلوات گرفتی او هم جای دیگر چنین می‌کند و زنجیره ادامه می‌یابد. این سد اصلی مقابل قارون‌ها و لاکچری‌هاست.

از ائمه یاد نگرفتید اقلماً از کارآفرینان و ثروتمندان (با سرمایه در گردش) یاد بگیرید. "وارن بافت" جزء دو سه سرمایه دار اصلی دنیاست اما خانه‌اش را از ۱۹۵۷ تاکنون عوض نکرده و ماشین قدیمی‌اش را سوار می‌شود، شعارش "من سادگی را بیشتر می‌پسندم" است.

نیازهای زندگی‌ات را در حد متوسط فهرست کن برای "خرج" آن بین چند ساعت کار لازم است. مابقی "برج" است یعنی پول‌هایی که صرف غیرضروری و تجملات می‌کنیم. قرار بگذار "برج" را حذف و پول و وقتش را صرف نیکوکاری کنی.

علی (علیه السلام) و بغی قارونی!

سوره قصص چشم ما را به حقیقت تازه‌ای باز می‌کند: بغی اقتصادی!

بغی یعنی تجاوز و تعدی. صورت سیاسی‌اش را می‌شناسیم: شورش و آشوب طلبی و... اما قرآن از نمونه دیگری حرف می‌زند: ان قارون من قوم موسی فبغی علیهم: قارون از قوم موسی - نه فرعون‌ها - بود که بر آنان بغی کرد!

یا می‌فرماید: فخرج علی قومه فی زینته: بر مردم خروج کرد در زینت‌هایش! یعنی خروجش با شمشیر نبود با مانور تجمل و به رخ کشیدن گنج‌هایش بود! او عده و لشکری نداشت (قصص، ۸۱) خون کسی را هم نریخت اما قرآن او را باغی می‌خواند. این بغی را باید شناخت.

باغی اقتصادی را در دو مرحله و صورت باید بررسی کرد:

۱. مرحله جمع آوری و تکاثر ثروت

۲. مرحله مصرف ثروت و اتراف و اسراف او

فعلاً با مرحله دوم کار داریم: آیا مانور تجمل حرام است؟!

روایات:

۱. روایت صدوق در الفقیه ج ۴، ص ۱۱ تا ۱۳ (معروف به نواهی): در این روایت - که منشأ فتوا هم شده - دو فقره مربوط به بحث است:

الف) کسی که بنایی از روی ریا و خود نمایی بسازد. که پیامبر فرمود به طبقه هفتم زمین که آتش است حمل می‌شود و طوقی در گردن صاحبش می‌شود. پرسیدند: چگونه بنایی ریایی می‌شود؟ فرمود: وقتی زیاده از کفایت و برای برتری جویی بر همسایه و مباحات بر برادران باشد!

ب) نهی از پوشش برای تفاخر که فرمود: هر کس لباسی بدین منظور بپوشد خسف به جهنم شده و قرین قارون قرار می‌گیرد.

^۱ سخنرانی شب میلاد امیرالمومنین (علیه السلام) ۹۷/۱/۱۰

۲. روایت صدوق در عقاب الاعمال ص ۲۵۵ از امیرالمومنین (علیه السلام): هرکس چیزی برای مفاخره بسازد خداوند سیاه محشورش می‌کند.

فتاوا:

- ❖ شیخ حرعاملی در جلد ۵ وسائل ص ۴۳ عنوان باب را "تحریم الاختیال و التبخر" نهاده است.
- ❖ کاشف الغطاء در کشف الغطاء (ج ۳، ص ۳۳ و ۳۴) در لباس و آنچه شبیه آن است (فرش و حال و مال و...) در قسم حرام آن‌ها از جمله این را می‌شمارد: "لباس التبخر و الخیلاء" و به همان احادیث اشاره می‌کند.
- ❖ سید جزایری در التحفه السنیه (خطی) ص ۲۴ (ر.ک: الجامع للشرایع، ص ۶۳۴) و محقق اردبیلی در زبده البیان (ص ۴۰۸) حکم به حرمت دارند.
- ❖ آیت الله سیستانی در الفتاوی المیسره ص ۳۸۵ و حواریات الفقیهه ص ۳۲۰ و ۳۲۱.

شرط حرمت مانور تجمل

در صحیح عمر بن یزید هست که به امام صادق (علیه السلام) عرضه می‌دارد: من غذای خوب می‌خورم و عطر خوب می‌زنم و مرکب خوب سوار می‌شوم غلام هم دنبالم روان است آیا چیزی از تجبر در این‌ها هست که ترکش کنم؟ امام سرش را پایین می‌اندازد و سپس می‌فرماید: جز این نیست که جبار ملعون آن است که غمص الناس کند و حق را نشناسد! عمر می‌پرسد حق را می‌شناسم، غمص الناس چیست؟ می‌فرماید: کسی که مردم را تحقیر و بر آنان تکبر کند (الکافی، ج ۲، ص ۳۱۱). معانی الاخبار غمص الناس را به تهاون به مردم و حقوقشان معنا می‌کند.

فقط یک نیت نیست، حرکت بگونه‌ای باشد که حقوق مردم ضایع شود (در مواجهه علی (علیه السلام) توضیح خواهد یافت).

مسأله دیگر: حکم تحسین و تعظیم این قارون‌ها؟

رسول الله (ﷺ) فرمود هرکس صاحب دنیایی را تعظیم و او را بخاطر طمع به دنیا دوست بدارد خداوند بر او غضب کرده و در درجه او با قارون در تابوتی در پایین جهنم قرینش می‌کند! (وسائل، ج ۱۷، ص ۱۸۱) فقها فتوای بر حرمت تعظیم و تکریم این‌ها دارند. متأسفانه خوی قارون پرستی در مستضعفین بسیار است.

علی (علیه السلام) و بغی قارونی

نامه‌های ۳ و ۲۱ و ۴۰ و ۴۱ و ۴۵ و ۷۱ نهج البلاغه در اینباره است.

❖ نامه ۳ درباره‌ی خانه ۸۰ دیناری شریح قاضی اوست. امام هم قباله‌ای برای آن خانه می‌نویسد خواندنی: خریده از مرده، یک طرفش آفات و بلاهاست یک طرفش مصیبت‌ها و طرف سومش هواها و هوس‌ها و چهارمش شیطان گمراه کننده...

❖ نامه ۷۱ درباره‌ی منذر بن جارود است. قارون صفتی که در شمارگان کارگزاران علی (علیه السلام) قرار گرفته است. دو برد گران قیمت می‌پوشید و از روی خودپسندی دائم چپ و راست خود را نگاه می‌کرد و کفش‌هایش را فوت می‌کرد! به او می‌نویسد: اگر آنچه از تو برایم نوشته‌اند درست باشد شتر خانواده و بند کفشت از تو بهتر است!

این بهترین مواجهه با این تیپ آدم‌هاست یاد بگیرید و عمل کنید.

❖ در نامه‌ی ۴۵ از فرماندار دیگری سخن است که خود ندارد اما سر سفره دارایان می‌رود و در مانور تجمل آن‌ها شریک است: ای پسر حنیف خبر یافتم که یکی از جوانان بصره تو را به مهمانی خوانده و تو نیز بدان جا شتافته‌ای. سفره‌ای رنگین برایت گشوده و ظرف‌های پیاپی طعام برایت آورده، گمان نمی‌کردم بر سفره‌ی کسی بنشیننی که نیازمندان را به جفا می‌رانند و توانگرشان را به آن فرا می‌خوانند!

ببینید این معنای غمص الناس است. فقط نیت تفاخر و... نیست همین لژ نشینی خود آن را مصداق تکبر ملعون می‌کند.

امروز در جامعه و حکومت‌مان هم مثل منذر داریم هم مثل ابن حنیف که عذر می‌آورند مال ما که نیست دعوت بودیم! سوارمان کردند! هدیه دادند! و...

وظیفه دارید کلمات علی (علیه السلام) را بر اینان بخوانید. حتماً توجیه می‌کنند؛ توصیه می‌کنم بحث را که بی‌ثمر دیدید محترمانه بگویید: ولی قانع نشدم!

امام خمینی (ره) و اشرافیت مذهبی^۱

اهمیت موضوع

– امام خمینی ۷ شهریور ۶۱: «سرچشمه همه مصیبت‌هایی که ملت‌ها می‌کشند این است که متصدیان امورشان از قشر مرفه و از اشراف و اعیان به اصطلاح خودشان از آن‌ها باشند»

– همان فرمایش امام سجاد (علیه السلام) است: «ایها المومنون مصیبتکم الطواغیت من اهل الرغبة فی الدنيا المائلون الیها» (أمالی مفید، ص ۱۱۷).

– امام خمینی ۶۲/۱/۱: «ما باید کوشش کنیم که اخلاق کاخ نشینی را از این ملت بزدااییم اگر بخواهید ملت شما جاوید بماند و اسلام را به آن طوری که خدای تبارک و تعالی می‌خواهد در جامعه ما تحقق پیدا کند مردم را از آن خوی کاخ نشینی به پایین بکشید»

منظور از اشرافیت مذهبی

اشرافیت معلوم است...

در صحیفه امام، ۲۷ مورد کوخ نشین، ۵۰ مورد کاخ نشین، ۲۸ مورد اشرافی و اشرافیت و ... آمده است.

اشرافیت مذهبی، مقابل اشرافیت سیاسی:

وقتی رجال دین، شعائر و مناسک و محافل و مجالس دین اشرافی شود = واژه مساجد اشرافی در ادبیات امام را ببینید.

گاهی رجال مذهبی در مناصب سیاسی هم می‌نشینند که انطباق هر دو خواهد شد = امام این صورت را مساوی خوانده شدن فاتحه کشور خواند.

منشأ پیدایش اشرافیت مذهبی:

وقتی شاهان به حسب ظاهر به دینی درآیند یا متدینانی زی شاهی پیشه کنند.

مسیحیت در قرن ۴ میلادی توسط قیصر روم پذیرفته شد از آن روز مسیحیان خائف و بیغوله‌های مخفی برای وعظ تبدیل به کلیساهای مجلل و مجسمه‌های قیمتی و ... شد.

^۱ چکیده سخنرانی مراسم رحلت امام خمینی (ره) در تاریخ ۹۶/۳/۱۴

وقتی برخی علماء یهود زی اشرافی و توجه به دنیا پیدا کردند و طلا و نقره گنج کردند (یکنزون الذهب و الفضة) کارشان کشید به توجیه ربا و «اکالون السحت» شدن! خداوند عوام یهود را در تبعیت آنها مذمت می کند.

در اسلام:

شاهان اموی و عباسی خواستند شاهی خود را به نام مسلمانی حفظ کنند = کنار کاخها و تفریحگاهها، قرآن مطلا کردند و مساجد اشرافی هم ساختند.

منصور عباسی (معاصر امام صادق (ع)) صراحتاً گفت: ای مردم من پادشاه از سوی خداوند در سرزمین او هستم من خزانه دار اموال اویم خداوند مرا قفل این اموال قرار داده و هر زمان بخواهد برای دادن عطایا و تقسیم اموال میان شما مرا باز می کند و هر زمان بخواهد مرا قفل کند، قفل می کند.

او تازه خسیس ترین بود. بعدی ها چه کاخها که نساختند...

- مهدی عباسی گردشگاه ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ درهمی ساخت.
- متوکل ۱۹ کاخ به ارزش ۲۹۴/۰۰۰/۰۰۰ درهم ساخت.
- هزینة عروسی مأمون و پوران ۳۸/۰۰۰/۰۰۰ درهم شد.

همین زمان مساجد اشرافی و قرآن مطلا ساخته می شود. چرا؟

واضح است، هر که به کاخ ایراد گرفته، گفته شود اگر بد است چرا مسجد فلان این جور است؟ اگر لباس طلائی بد است چرا قرآن از طلاست؟!

امام صادق (ع) درباره این اشرافیت موضع گرفت:

- درباره مساجدش فرمود خلاف سنت است و هنگام فرج همه خراب می شود...
- درباره قرآن مطالبش فرمود باید همانطور که نازل شده با سیاهی نوشته شود (کافی، ج ۴، حدیث ۳۵۷۶).
- روایاتی از ایشان که از «اقامه حروف قرآن و اضاعه حدود آن» گلایه دارد و حتی وعده جهنم می دهد (امالی صدوق، ص ۱۷۹؛ بحار، ج ۸۵، ص ۴۳؛ وسائل، ج ۴، ص ۸۴۹).

در شیعه همین اتفاق افتاده:

شاهانی که متشیع شدند و کنار کاخها، مساجد و منارهای مجلل ساختند.

هیئتها و مجامع مذهبی از کسانی که جور دیگر زندگی می کنند،

ماشین ۲۰۰ میلیونی پای درس رهبر،

برخی مداحان برخی هیئت‌ها با آدم‌هایی با زندگی آنچنانی

= سرمایه دارها هیئتی نشده‌اند، برخی مذهبی‌ها سرمایه‌دار شده‌اند.

= سرمایه‌دار، نه ثروتمند و مثل خدیجه.

امام خمینی و اشرافیت مذهبی

۱- مساجد اشرافی:

مساجد سعودی را چنین نامید: «پیامبر اسلام نیازی به مساجد اشرافی و مناره‌های تزییناتی ندارد پیامبر اسلام دنبال مجد و عظمت پیروان خود بوده است که متأسفانه با سیاست‌های غلط حاکمان دست نشانده به خاک مذلت نشسته‌اند» (۲۹ تیر ۶۷، پیام در سالگرد کشتار خونین مکه).

در پاسخ به نامه آقایان خامنه‌ای و هاشمی درباره‌ی مصلای تهران:

«ان شاءالله در کنار ساختن مصلای تهران، در ساختن بینش کفر ستیزی مسلمانان موفق باشید ضمناً سادگی مصلی باید یادآور سادگی محل عبادت مسلمانان صدر اسلام باشد و شدیداً از زرق و برق ساختمان‌های مساجد اسلام آمریکایی جلوگیری شود. خداوند تمامی دست‌اندرکاران برپاکننده مساجد الله را تأیید فرماید» (۲۳ آبان ۶۷).

۲- پول خواستن شورای عالی حوزه از امام و پاسخ امام:

- نامه سید احمد: «بسم الله الرحمن الرحيم پدر و مراد بزرگوار پس از سلام، زمانی که شورای مدیریت حوزه علمیه قم خدمت حضرتعالی رسیده بودند تقاضای کمک برای پیشبرد امور مربوط به حوزه را کرده بودند. حضرتعالی فرموده بودید: مسئله را به احمد بگویید تا او دنبال کند. قرار بر این شد که شورا در نامه‌ای به حضرتعالی مقدار احتیاجشان را بنویسند. آنان پس از بررسی، نامه‌ای برای حضرتعالی نوشتند که در صورت عدم پرداخت پول از طرف شخص جنابعالی از بنیاد مستضعفان به آن‌ها کمک گردد. نامه مذکور خدمتتان تقدیم شد. حضرتعالی فرمودید: «چنین کاری انجام نمی‌دهید و از طرف شماها به بنیاد چیزی گفته نشود هرچه پول و ساختمان زیاد گردد درس و معنویت کم می‌شود» و چند بار تقاضای برادرانمان را عنوان نمودم باز فرمودید: من خیال می‌کردم ۵۰ هزار تومان احتیاج دارند. خدمتتان عرض کردم اگر چنین بود خودشان می‌پرداختند برای آقایان شورا مسئله حل نشده است و عقیده‌شان این است که تو (احمد) نخواسته‌ای نظر

مبارک حضرت امام را که با این مسئله موافق بوده است به مسئولین حوزه ابلاغ کنی و یا شما یاد امام نیاورده‌ای که حضرت امام در این قضیه پول مورد احتیاج شورا را بپردازند. به حضرت امام عرض کن که اگر مسئله را به شما محول می‌کند بعد موافقت کنند که موجب اینگونه حرف‌ها نشود» (احمد خمینی، ۶۶/۳/۱۲).

- پاسخ امام ۱۳ خرداد ۶۶: «نظر من همان است که قبلاً کراراً گفته‌ام: من با این تشریفات مخالفم و برای حوزه علمیه مضر می‌دانم. اساس، اسلام و تحصیل است که با این نحوه زیاده روی‌ها منافعی است و من از بعض آقایان تعجب می‌کنم که تو را زیر سؤال بردند» (صحیفه امام، ج ۲، ص ۲۷۸).

برخورد مشابه رهبری:

آقای رشاد رئیس شورای حوزه‌های علمیه تهران در دیدار طلاب تهران با آقا (۹۵/۲/۲۵) از وضع نابسامان ساختمان‌های حوزه‌های علمیه گلایه کرد و گفت اگر مهمانانی از کشورهای دیگر بیایند ما هیچ مکانی جهت اسکان و پذیرایی نداریم!

آقا: «شوخی‌اش این است که بپرید این‌ها (مهمانان) را به جاهای مخروبه و ساده‌ای که این بزرگواران از آنجا آمده و ما تحول ایجاد کردند مثل حضرت امام. حالا بریم یک جایی رو بسازیم و هزینه درست کنیم که برای مهمانان نداریم. این جزء اولویت محسوب نمی‌شود ما در معیشت طلاب ماندیم»

- امام بارها می‌فرمود: «سراغ تجملات بروید و ان شاءالله که نمی‌روید، از علومتان کاسته می‌شود آن‌هایی که این کتاب‌های قطور را نوشتند و پر ارزش را، زندگیشان یک زندگی طلبگی بود. شیخ انصاری و مثل امثال این‌ها یک زندگی طلبگی بوده...» (صحیفه امام، جلد ۱۹ ص ۲-۲۵۱).

- ۱۱ شهریور ۶۳: «مسئله دیگر مسئله تشریفات حوزه‌های روحانیت است که دارد زیاد می‌شود وقتی تشریفات زیاد شد محتوا کنار می‌رود وقتی ساختمان‌ها و ماشین‌ها و دم و دستگاه‌ها زیاد شود موجب می‌شود بنیه فقهی اسلام صدمه ببیند یعنی با این بساطها نمی‌شود شیخ مرتضی و صاحب جواهر تحویل جامعه داد. این موجب نگرانی است و واقعاً نمی‌دانم با این وضع چه کنم؟ این تشریفات اسباب آن می‌شود که روحانیت شکست بخورد. زندگی صاحب جواهر را با زندگی روحانیون امروز که بسنجیم خوب می‌فهمیم که چه ضربه‌ای خودمان به خودمان می‌زنیم».

حالا چه خبر است؟

آن روحانیت با این موسسات مجلل:

یکی زود با اشراف سیاسی می‌سازند و یکی به کار مستضعفان نمی‌آیند...

۳- ماجرای بودجه برای خبرگان قانون اساسی و موضع امام:

- سال ۵۸ بودجه‌ای قانونی برای مجلس خبرگان قانون اساسی از طرف دولت موقت تصویب شد. امام در نامه‌ای خطاب به وزیر کشور: «جناب آقای وزیر کشور مجلس خبرگان در جمهوری اسلامی بودجه ۱۰ میلیون تومانی و هتل مجلل اشرافی لازم ندارد آقایان وکلای محترم که عمده آنان از علمای اعلام هستند از این نحو تشریفات نگران هستند آنان بحمدالله با زندگی نزدیک به طبقات محروم عادت نموده‌اند بودجه مذکور را تعدیل نمایید و عذر برگشت مازاد صحیح نیست زیرا اعتبار مذکور ممکن است سنتی به شود در آتیه»

- یک بار دیگر در سخنرانی هم فرمود (صحیفه امام، ج ۹، ص ۴۰۰).

چه باید کرد؟

توجه و بصیرت و عدم تعارف در نظارت و تذکر.

- امام (ره) ۱۹ بهمن ۶۰: «آن روزی که هریک از شماها را ملت دید که دارید از مرتبه متوسط می‌غلتید به طرف مرفه و دنبال این هستید که یا قدرت پیدا کنید یا تمکن پیدا کنید مردم باید توجه داشته باشند این طور افرادی که به تدریج ممکن است یک وقتی خدای نخواستہ پیدا بشود آن‌ها را سرجای خودشان بنشانند. اگر ملت می‌خواهد که این پیروزی تا آخر برسد و به منتهای پیروزی که آمال همه است برسد باید مواظب آن‌هایی که دولت را تشکیل می‌دهند آن که رئیس جمهور است آن که مجلس است مجلسی هست همه این‌ها را توجه بکنید که مبدا وقتی از طبقه متوسط به طبقه بالا و به اصطلاح خودشان مرفه به آن طبقه برسد»

- متأسفانه کسانی که در این تدریج آمدند و وجه انقلابی و محترم خود را خرج تئوریزه کردن مانور تجمل کردند از سوی برخی شاگردان خوب امام توجیه شدند و درباره‌شان مبالغه شد..

او گفت: اظهار فقر و بیچارگی کافی است این رفتارهای درویش مسلکانه وجهی جمهوری اسلامی را نزد جهانیان تخریب کرده است زمان آن رسیده که مسئولین ما به مانور تجمل روی آورند. از امروز به خاطر اسلام و انقلاب مسئولین وظیفه دارند مرتب و با وقار باشند... (۱۹ آبان ۶۸، روزنامه جمهوری اسلامی، ص ۹).

این گفت: مرگ او را نبرده است او مرگ را احاطه کرده و همچنان زنده است می‌دانیم قبر ایشان روضه‌ای از رضوان بهشت است!

کبیره!

تجمل گرایی آن‌هایی که تاب آوری مردم در مقابل فشار خارجی را می‌شکنند، کاری ضد انقلابی و صدر در صد آمریکایی است! جلوه‌گری‌های لوکس از مسئولین و آقازاده‌ها بخصوص اگر در لباس دین باشند شائبه گناه کبیره دارد!

شرایط زمان:

ساختمان، مهمانی، جشن، ماشین و وسایل اگر لوکس و تجملی بود شاید در شرایط عادی الزاماً حرام نباشد اما در این شرایط جزئی از پروژه "جنگ تحریمی" دشمن است و نه تنها حرام بلکه کنجی از ستون "محاربه و بغی اقتصادی" است!

توضیح:

ریچارد نفیو مسئول تیم طراحی تحریم‌ها علیه ایران و مبتکر "تحریم هوشمند" اوایل سال ۹۷ کتابی با عنوان "هنر تحریم‌ها، نگاهی از درون میدان" انتشار داد که به خوبی مبنای کار خود را روشن می‌کند.

او تحریم‌های هوشمند را بر دو پایه استوار می‌کند:

(۱) ایجاد درد عمومی در جامعه

(۲) شکستن استقامت مردم مقابل تحریم کننده

او توضیح می‌دهد که درد تحریم‌ها را چه زمانی؟ چگونه؟ و بر کجا می‌توان وارد کرد؟ در عین حال استقامت طرف مورد تحریم را چگونه و بر اساس چه شاخص‌هایی می‌توان سنجید؟ و تحریم‌ها را چگونه متناسب با این شاخص‌ها تنظیم و باز تنظیم کرد که بیشترین تأثیر را بر جای گذارد؟

برای نمونه وقتی با واردات اقلام لوکس و تجملاتی به ایران مواجه شد، دور آن‌ها را خط کشید و مشمول تحریم نکرد! چون اشیاء این‌چنینی و مانورهای تجمل نقش به‌سزایی در شکستن استقامت مردم دارد!

هوشمندی تحریم دقیقاً یعنی این.

- با این حساب شما بگویید حکم وارد کردن این جور اشیاء لوکس و تجملی در این شرایط چیست؟!

- منتسبین حکومت که در این شرایط انحایی از مانور تجمل از خود نشان می‌دهند، چه حکمی دارند؟! چرا خطباء آن‌ها را "آمریکایی" نمی‌خوانند؟! و حداکثر مثل یک مکروه اخلاقی با آن مواجه و در مقابل خدمات آن منتسب و مسئول ناچیز شمرده، به این طاقش می‌زنند؟!
- اگر آن منتسبان در لباس دین و تقدس هم باشند، چقدر بیشتر استقامت مردم را می‌شکنند؟! و منظور آقای نفیو را تأمین می‌کنند؟!
- پس چرا منتقد این‌ها، وابسته به ضد انقلاب قلمداد می‌شود، اما آن‌ها، ضد انقلاب، خرابکار و... خطاب نمی‌شوند؟!
- آیا نمی‌شود تاب نیاوری مردم - که مقصد تحریم‌های هوشمند است - یک معیار و ملاک عرفی برای تشخیص مصادیق لوکس گرایی‌های برانداز تلقی شود؟
- چگونه اگر سخنی شبیه سخن دشمن شد - حتی اگر گوینده ناآگاه باشد - علامت "نفوذ" خوانده می‌شود؟ اما هم‌راستایی آشکار با کار هوشمندانه دشمن - حتی ناآگاهانه - چنین نباشد؟!

به حسب ادله فقهی

۱. روایات صحیح السندی تجمل و اظهار نعمتی که موجب سست شدن مردم، تحقیر آن‌ها و حقوقشان شود را "غمص الناس" نامیده و مورد لعن قرار داده است (برای نمونه صحیحہ عمر بن یزید؛ الکافی، ج ۲، ص ۳۱۱)
  ۲. در روایات دیگر "بغی بر فقیر" (تجاوز و گردن درازی بر او) را وعده دخول در آتش جهنم داده است (ر.ک: ثواب الاعمال، صدوق، ص ۳۲۵)
- از این روست که برخی فقهاء نیز بعضی از موارد اظهار تجمل را حرام دانسته‌اند (ر.ک: الفتاوی المیسره، سیستانی، ص ۳۸۵ و هم حواریات الفقہیہ، ص ۳۲۰ و ۳۲۱).
- چرا در این شرایط چنان جلوه‌گری‌های لوکسی از مصادیق بغی بر فقراء و هم محاربه اقتصادی نباشد؟!

فهرست یادداشت‌های اشرافیت مذهبی از حجت‌الاسلام والمسلمین قنبریان

سخنرانی "امام خمینی و اشرافیت مذهبی":

https://t.me/m_ghanbarian/1296

هر دم از این باغ بری می‌رسد(مسجد روی آب):

https://t.me/m_ghanbarian/1463

آدرس غلط!

https://t.me/m_ghanbarian/1677

تقاضایی از برادران و خواهران ایمانی‌ام!

https://t.me/m_ghanbarian/1688

بودجه حوزه در سال ۹۷:

https://t.me/m_ghanbarian/1653

گزارشی فقهی از طلاکاری قرآن:

https://t.me/m_ghanbarian/1693

پاسخ به سخنان آیت‌الله اراکی در دفاع از قرآن مطلاً:

https://t.me/m_ghanbarian/1700

نقد موضع آیت‌الله جزایری درباره حرم امام:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/13

پرسش و پاسخ درباره نقد موضع آیت‌الله جزایری ۱:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/10

پرسش و پاسخ درباره نقد موضع آیت‌الله جزایری ۲:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/14

پرسش و پاسخ درباره نقد موضع آیت‌الله جزایری ۳:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/17

پرسش و پاسخ درباره نقد موضع آیت‌الله جزایری ۴:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/20

جمکران مطلوب:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/23

باز حرم امام!:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/205

تعمیر و توسعه مزار معصومین در فقاہت انقلابی امام:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/212

کبیره!:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/294

اتاق‌های خالی جای اتاق‌های فکر در ساختمان جدید بعثه:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/351

آیت‌الله جوادی آملی و طلاق‌کاری حرم و قرآن:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/561

قرآن مطلا و قرآن اسیر!:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/563

مسئولین و پدیده‌های اعتقاد سوز:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/590

زکات یا کفاره!؟:

https://eitaa.com/m_ghanbarian/647